

Vides Vēstis

vasara/01/2018

DIŽKOKI –
mājvieta daudzām sugām

ZIVJU BUČOTĀJU
divkosīgā daba

INGA KOĻGOVA:
Jāizķer blēži un papīru stumdītāji

SILTS ĒDIENS –
siltāka planēta

**DZĪVE BEZ
ATKRITUMIEM**
beidzot ir modē

SFAGNU STĀDĪŠANAS TALKA ĶEMEROS

Anitra Tooma; Andra Soma foto

Uz purvu cilvēki parasti dodas dzērveņu un lāceņu laikā, un gluži loģiski, ka tas ir dabīgs purvs. Grūti iedomāties kādu, kurš bez iemesla dotos uz izstrādātu kūdras lauku, tāpēc – kas no acīm prom, par to lieki neprātojam. Iespējams, reti kurš aizdomājas, kas notiek ar bijušajiem kūdras ieguves laukiem. Izrādās, ne tikai mežu zāgētājiem jāatjauno izcirtumi, stādot kociņus, arī kūdras ieguvējiem jāgādā, lai melnais klajums tiktu rekulti-

vēts. Ir vairākas iespējas, un viena no tām – teritoriju applūdināt, kā tas darīts Sedas purvā. Var arī meliorēt un apmežot, kas ir ierastākais veids jau no padomju laikiem, vai audzēt lielogu dzērvenes, kas Latvijā kļuvušas gana populāras. Par to, ka degradētajā teritorijā var stādīt arī sfagnus, dzirdējusi biju, bet redzējusi – nekad. Tāpēc 18. maijā devos uz Ķemeru purvu, kur bijušajos kūdras laukos notika sfagnu stādīšanas talka.

Šis ir izmēģinājuma stādījums, lai izvērtētu, kura metode un kurš sfagnu sugu sastāvs ir visaudzēlīgākais. Kamēr kūdras lauks stāvēja neaiztikts, tur bija ieaugušas tikai spilves, izskatījās, ka uz dabisku atjaunošanos cerēt te lieki. Tāpēc tika nostumta sausā kūdras virskārta, paaugstināts ūdens līmenis grāvjos, un arī pati daba nāca talkā, iepriekšējā dienā sūtot varenu lietusgāzi, tādēļ sfagnus sagaidīja viesmīlīgi slapja kūdra. Kad sfagni bija iestādīti, tos apkaisīja ar salmiem, lai stādi saulē neizdegtu.

18. maijā Ķemeru Nacionālā parka bijušajos kūdras izstrādes laukos, kas uzskatāma par degradētu kūdrāja teritoriju, aptuveni 70 talcnieku sastādīja vairāk nekā 2200 kilogramu sfagnu sūnu apmēram 4500 kvadrātmētru platībā. Sfagnu sūnu stādīšana tik lielā teritorijā Latvijā norisinājās pirmo reizi – projekta «LIFE REstore» ietvaros to īstenoja Dabas aizsardzības pārvalde sadarbībā ar Latvijas Valsts mežzinātnes institūtu «Silava», Latvijas Kūdras asociāciju un biedrību «Baltijas krasti».

17. maijā projekta «LIFE REstore» darbinieki devās uz SIA «Laflo» piederošo Drabiņu purvu un ievāca vairāk nekā divas tonnas slapju sfagnu.

Purvu pētniece Māra Pakalne ierāda, kā pareizi stādīt sfagnus, un ir optimistiski noskaņota: «Sfagni noteikti šeit ieausgs labi, jo ir gana mitrs. Jau pēc neilga laika varēsīm novērtēt, kura suga iedzīvojusies labāk, bet jau pēc pāris gadiem te būs biezs sfagnu klājiens.» Sfagnu sūnu stādīšana ļaus pārbaudīt, vai iespējama purvam raksturīgās veģetācijas atjaunošanās teritorijā pēc kūdras izstrādes, kā arī zinātniskā eksperimentā noteikt efektīvāko sfagnu stādīšanas veidu, kuru varēs izmantot bijušajos kūdras izstrādes laukos arī citviet Latvijā, izvēloties renaturalizāciju kā degradēta kūdrāja teritorijas apsaimniekošanas metodi. Sfagnu stādījumus Latvijā varētu ierīkot dažādos neliela izmēra degradētos kūdrājos vairāk nekā 6250 hektāru plašā teritorijā.

Četras izmēģinājumu teritorijas laukumos talcinieki stādīja dažādu sugu sfagnu sūnas – Magelāna, brūno, iesarkano un zaļo sfagnu – un citus purva augus dažādās kombinācijās. Trīs laukumi tika sagatavoti, noņemot mineralizējušos kūdras virskārtu.

Stādāmo materiālu – 108 maisus ar purva sūnām un citiem purva augiem – talcinieki sadarībā ar SIA «Laflora» ievāca Drabiņu purvā.

«LIFE REstore» vadītājs Kaspars Pabērzs skaidro: «Projekta ietvaros izstrādāto kūdras lauku inventarizācijas dati rāda, ka Latvijā ir aptuveni 50 000 hektāru degradētu kūdrāju. Aptuveni 15 000 hektāru šobrīd notiek kūdras izstrāde, bet degradētās teritorijas aptuveni 17 000 hektāru platībā jau tiek izmantotas – daļa teritoriju ir aplūdinātas vai tajās ierīkotas pļavas, šobrīd notiek ogulāju audzēšana, daļā izveidojies mežs. Savukārt par 18 000 hektāru lielu platību, kur kūdras izstrāde ir pārtraukta un nenotiek veģetācijas atjaunošanās, kā arī par teritorijām, kur šobrīd notiek kūdras izstrāde, būs jāpieņem lēmumi par teritoriju atkārtotu izmantošanu un jāveic rekultivācija. «LIFE REstore» gatavo rekomendācijas izstrādātu kūdras lauku ilgtspējīgai izmantošanai, līdzsvarojot klimata, ekonomiskos un vides aspektus. Tās būs apkopotas rokasgrāmatā, kas tiks izdota pēc gada.»

Projekta ietvaros mežzinātnes institūta «Silava» pētnieki Ainārs Lupiķa vadībā mēra CO₂ un citu siltumnicefeka gāzu izdalīšanos no dažādu veidu kūdrājiem, un jau tagad ir skaidrs, ka emisijas ir vismaz uz pusi mazākas, nekā līdz šim domāts.

Projektu «Degradēto kūdrāju atbildīga apsaimniekošana un ilgtspējīga izmantošana Latvijā» (LIFE REstore, LIFE14 CCM/LV/001103) no 2015. gada 1. septembra līdz 2019. gada 31. augustam īsteno Dabas aizsardzības pārvalde sadarbībā ar Latvijas Valsts mežzinātnes institūtu «Silava», Latvijas Kūdras asociāciju un biedrību «Baltijas krasti» ar Eiropas Savienības LIFE programmas finansiālu atbalstu.

Vairāk informācijas – restore.daba.gov.lv